

Review of international law and analysis of international commercial contracts

Seyyed Mohammad Farnam*

Assistant Professor, Department of Civil Engineering and Architecture, Raja University, Qazvin, Iran

Mehdi Safari fard

Master's student, Raja Architecture Department, Raja University, Qazvin, Iran

Elham Hosseinpour

Master's student, Raja Architecture Department, Raja University, Qazvin, Iran

*Corresponding author's email address:

M.Farnam@raja.ac.ir

How to cite this article:

Seyyed Mohammad Farnam, Mehdi Safari fard, Elham Hosseinpour, Review of international law and analysis of international commercial contracts, *Journal of Engineering and Construction Management (JECM)*, 2023, 8(1):58-66.

Abstract

This article is about explaining the nature of the legal system that governs the government's international trade contracts. The government, which until yesterday was a person of international law in the position of exercising political sovereignty, today appears to enter the field of business in order to manage its underground resources in particular. Until yesterday, the host government claimed that this type of contract is subject to the rules of administrative law and therefore the concluded contract is subject to the "national law of the host government"; Today, the apparently new role of the government has been changed by the jurists of the capital world to deny the possibility of applying the legal rules of the host country as rules of administrative law system. Jurists have come to the position of recognizing and applying an independent legal system as the "Third Order" or "Transnational Commercial Law Rules" so that the foreign commercial contract concluded by the government is always and without doubt subject to an independent legal system whose fabric is internal and based on National interests are in the hands of international judges under the pretext of international trade interests.

Keywords

Law, government, rights, contract, business

بررسی حقوق بین الملل و تحلیل قراردادهای تجاری بین المللی

سید محمد فرنام*

استادیار، گروه مهندسی عمران و معماری، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه رجا، قزوین، ایران

مهدی صفری فرد

دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه معماری رجا، دانشگاه رجا، قزوین، ایران

الهام حسین پور

دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه معماری رجا، دانشگاه رجا، قزوین، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۵/۳۰، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۱۵

ارجاع به مقاله:

سید محمد فرنام، مهدی صفری فرد، الهم حسین پور، بررسی حقوق بین الملل و تحلیل قراردادهای تجاری بین المللی، مهندسی و مدیریت ساخت، ۱۴۰۲، ۸(۱): ۵۸-۶۶.

چکیده

این مقاله در مقام تبیین ماهیت نظام حقوقی حاکم بر قراردادهای تجاری بین المللی دولت است. دولت که تا دیروز به عنوان شخص حقوق بین الملل در مقام اعمال حاکمیت سیاسی بوده امروز به ظاهر یا به عرصه تجارت می نهد تا به ویژه منابع زیرزمینی خود را اداره نماید. اگر تا دیروز دولت میزبان مدعی بود که این گونه از قراردادهای تابع قواعد حقوق اداری بوده و بنابر این قرارداد منعقد تابع «قانون ملی دولت میزبان» می باشد؛ امروز نقش به ظاهر جدید دولت حقوق دانان جهان سرمایه را به صرافت انداخته تا در مقام انکار امکان اعمال قواعد حقوقی کشور میزبان به عنوان قواعد حقوق اداری برآیند. در راستای این انکار سوجدویانه طراحان طرار عالم اندیشه حقوقی بر این باور بود که این گونه از قراردادهای تابع نظام بوده است. حقوق دانان در مقام شناسایی و اعمال نظام حقوقی مستقلی به عنوان «نظم سوم» یا «قواعد حقوق بازرگانی فراملی» برآمده اند تا قرارداد تجاری خارجی منعقد توسط دولت همواره و بدون تردید تابع نظام حقوقی مستقلی قرار گیرد که تار و پود آن، داخلی و مبتنی بر منافع ملی به دست داوران بین المللی و به بهانه منافع تجارت بین المللی نقش بسته است.

کلمات کلیدی

قانون، دولت، حقوق، قرارداد، تجارت

کشورها و رویه قضایی داخلی و بین المللی و حقوقدانان در جهت یکسان سازی قواعد و مقررات و نیز ارائه معیارهای مختلف اعم از محل انعقاد عقد، محل اجرا، شاخص اجرای عمده، این موضوع باز هم یکی از مسائل حل نشده باقی مانده است. راه حل حقوقی کشور ما در این خصوص که عمدتاً در ماده (۹۶۸ قانون مدنی) انعکاس یافت است دارای مشکلات و ابهامات زیاد بوده و نیاز به اصلاح اساسی دارد به همین منظور در این تحقیق سعی شده تا ضمن بیان مشکلات موجود، با مراجعه کنوانسیون های بین المللی و حقوق کشورهایی که در این خصوص پیشگام بوده اند و حقوق ایران نهایتاً با پذیرش قانون

۱- مقدمه

حقوق حاکم بر قراردادها یکی از بحث های مهم تجارت بین الملل می باشد. اهمیت تعیین قانون حاکم بر قراردادهای تجاری بین المللی چه در مرحله تنظیم و انشاء قراردادها و چه در مقام رسیدگی به حل اختلافات طرفین قرارداد در دادگاههای بین المللی به حدی است که (موضوع) هنوز هم یکی از چالش های مهم حقوق تجارت در عرصه بین المللی به شمار می رود. به طوریکه تقریباً همه دیوانهای داوری و قراردادهای بین المللی ناگزیرند یکی از مواد و یا یکی از موضوعات مورد ترافع خود را به این امر اختصاص دهند. علی رغم تلاشهای زیاد

دوره ۸، شماره ۱

تابستان ۱۴۰۲

دوفصلنامه پژوهشی

طرفی که اجرای عمده را به عهده دارد پیشنهاداتی جهت رفع نواقص ارائه گردد.

سیستم اقتصادی جهانی ایجاد شده در دوران پس از جنگ جهانی دوم (جنگ جهانی دوم) اکنون در حال مختل شدن است و دستخوش تغییر ساختاری قابل توجهی شده است. در حالی که سیستم پس از جنگ جهانی دوم نیاز به بهبود داشت، به دوران طولانی صلح و افزایش بی سابقه‌ای در رفاه منجر شد. این امر رفاه بسیاری از جمعیت جهان را افزایش داد، اگرچه به طور نابرابر، به دلیل تشویق تشکیل و رشد شرکت، سرمایه‌گذاری و مهمتر از آن انتقال فناوری پیشرفته به بسیاری از نقاط جهان است. در سطح خرد، انتقال بهترین شیوه‌های مدیریتی در حوزه‌های مختلف عملکردی، و در کل حاکمیت در سطح شرکت، ممکن است بزرگ‌ترین سهم سیستم پس از جنگ جهانی دوم - در یک حرکت رو به پایین - در عملکرد باشد. اقتصاد جهان، جریان بلامانع بهترین عملکرد از طریق انتقالات حاکمیتی در سطح خرد به نوبه خود به بهبودهای حاکمیتی در سطح کلان (مثلاً در حوزه استانداردهای قابل حمل، شفافیت حسابداری و افشا) در یک حرکت رو به بالا کمک کرد [۱].

پیشرفت‌ها به‌طور قابل توجهی بر روی منظره تجاری بین‌المللی (IB) تأثیر می‌گذارند. آنها به استراتژی‌های جدید MNE و رویکردهای جدید برای نظریه پردازی در مورد MNE ها و به طور کلی IB نیاز دارند. تغییر شکل مداوم در سطح کلان برخی را برانگیخته است که پیشنهاد دهند MNE ها احتمالاً به "قسمت گذرا در تاریخ تجارت" تبدیل خواهند شد [۲]. ارزیابی مجدد استراتژی‌های سرمایه‌گذاری فرامرزی خود، ارزیابی مجدد جریان نوآوری و فناوری خود، و مجدداً با فشار مواجه می‌شوند. مشارکت استراتژیک خود را از منظر جدید در نظر بگیرید. دیدگاه ادامه یک نظم اقتصادی جهانی بازا یا «لیبرال» با تعرفه‌های پایین یا بدون کنترل سرمایه‌گذاری و احترام به حاکمیت قانون در ترتیبات حاکمیتی را فرض می‌کرد [۳]. همکاری، وابستگی متقابل و گشودگی از نشانه‌های سیستم جهانی بود. بسیاری از کارهای علمی در IB بر اساس این مفروضات ساخته شده است.

امروز، ما با محیط جدیدی از تغییر شکل ساختاری نظام اقتصادی جهانی روبرو هستیم. پیشرفت‌هایی که مشاهده می‌کنیم هنجارها و قوانین موجود را به چالش می‌کشند که بسیاری از کارهای علمی ما را هدایت کرده‌اند و تاکنون عملکرد آگاهانه‌ای داشته‌اند. ما این مقاله را با بررسی حقوق بین الملل و تحلیل قراردادهای تجاری بین المللی در سیستم جهانی شدن و تأثیر آن بر اقتصاد که ماهیت ساختاری و کیفی دارند، آغاز می‌کنیم.

۲- پیشینه تحقیق

جلالی و مقامی در سال ۱۳۹۰ کارکرد حقوق بین الملل در فرآیند جهانی شدن حقوق را بررسی کردند. نتایج نشان داد توسعه و تدوین این شاخه از حقوق بین الملل، موجب تعهد دولت‌ها نسبت به جرم انگاری، محاکمه و مجازات مرتکبان جنایات جنگی شده است [۴]. اکبری شه‌میرزادی و مهدی اسماعیلی در سال ۱۴۰۰ مفهوم حقوق داخلی و قوانین بین المللی را بررسی کردند. نتایج نشان داد شخص

حقوقی گستره وسیعی را در بر می‌گیرد و به دلیل تأثیری که بر شخصیت‌های حقوقی و حقیقی خواهد داشت منشأ حقوق مختلفی برای آنها خواهد شد [۵]. قدیر و کرمی در سال ۱۴۰۰ مروری بر مهم ترین نقش‌ها و رهاوردهای حقوق بین الملل کیفری در نظم حقوقی بین المللی را بررسی کردند. نتایج نشان داد پیدایش و گسترش حقوق بین الملل کیفری را باید حاکمی از شکل گیری تدریجی و قوام یافتگی نسبی جامعه بین المللی و گذار از اجتماع بین المللی دانست [۶].

قلاوند در سال ۱۴۰۰ حقوق حاکم در داوری‌های تجاری بین المللی را بررسی کرد. نتایج نشان داد داوری تجاری بین المللی چه در مرحله تنظیم و چه در مرحله رسیدگی به حل و فصل اختلافات طرفین قرارداد در دادگاه‌های بین المللی به حدی است که موضوع هنوز هم یکی از چالش‌های مهم حقوق تجارت در عرصه بین المللی به شمار می‌رود [۷].

امین زاده و لهراسی در سال ۱۴۰۰ جاسوسی در حقوق بین الملل و مسئولیت بین المللی دولت در قبال آن را بررسی کردند. نتایج نشان داد حکومت‌ها همواره به منظور حفاظت از امنیت ملی و مقابله با تهدیدات داخلی و بین المللی، در پی کسب اطلاعات محرمانه و راهبردی سایر کشورها هستند تا بدین وسیله سیاست‌های خود را به صورت پنهان، در کشور هدف پیاده کنند [۸]. کرمی و محمودی در سال ۱۴۰۰ به این نتایج دست یافتند که از موضوعات مهم جهان امروز که موجبات نگرانی جامعه بشری در قرن بیست و یکم را به وجود آورده است، نقض فراگیر حقوق بشر در سراسر جهان می‌باشد که توسط دولت‌های مختلف نسبت به اتباع خود و یا دیگر ملت‌ها و اتباع سایر کشورها رخ می‌دهد [۹]. اسمعیلی در سال ۱۴۰۰ به این نتایج دست یافت که مسئولیت مدنی بخشی از کارکردهای حقوقی و اثر بخشی شرکت‌های تجاری با مسئولیت محدود است. در این ارتباط مدیران نیز در قبال کارکردهای شرکت تجاری با مسئولیت محدود مسئولیت دارند که در دو حوزه مدنی و کیفری را بررسی کنند [۱۰]. محمدی و همکاران در سال ۱۳۹۳ بررسی حقوقی حل اختلاف در قراردادهای داخلی و بین المللی را بررسی کردند. نتایج نشان داد یکی از مهم ترین بخش‌های مدیریت پروژه‌های داخلی و علی‌الخصوص پروژه‌های بین المللی عمرانی مدیریت قراردادهای و به ویژه مسائل حقوقی اینگونه قراردادهاست در عرصه داخلی و بین المللی رجوع به دادگاه‌های دولتی همواره رضایت بخش نیست [۱۱]. کبیرآبادی و همکاران در سال ۱۳۹۷ حقوق بین الملل و پیشرفت اسلامی ایرانی بررسی موردی قراردادهای بین المللی را بررسی کردند. نتایج نشان داد از ضرورت‌های دوره نوین حیات اجتماعی، ارتباطات گسترده و به هم تنیده میان دولت‌ها و نهاد‌های بین المللی است [۱۲].

سهرابی در سال ۱۴۰۰ نظریه رژیم‌های بین المللی در ارتباط با حقوق بین الملل و روابط بین الملل را بررسی کرد. نتایج نشان داد تفسیر و اجرای قوانین بین المللی در بستر سیاست بین الملل و ویژگی‌های ساختاری نظام بین الملل میسر است، همکاریها و تعارضات کنشگران بین المللی نیز می‌باید در چارچوب قوانین و مقررات حقوق بین الملل قابل توجیه باشند [۱۳]. مرادی در سال ۱۴۰۱ تحلیل امکان جبران خسارت در قراردادهای تجاری بین المللی را بررسی

8 (1) , 2023

دوره ۸، شماره ۱

تابستان ۱۴۰۲

دوفصلنامه پژوهشی

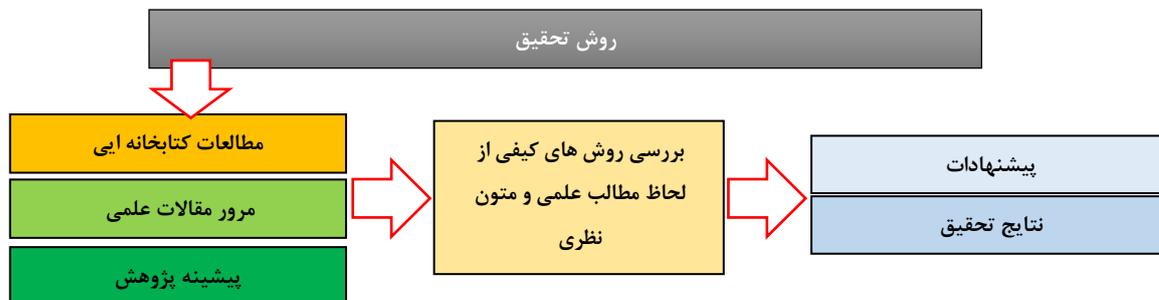
کرد. نتایج نشان داد که در حقوق ایران همانند بسیاری از کشورهای دیگر عملیات در انحصار دولت است. بر همین اساس است که دیوان عالی فرانسه در رای سایر دیوان های داورى هنگام صدور رای علیه شرکت های دولتی شرکت را محکوم علیه قراردادند و خسارت را از شخص حقوق مطالبه کردند [۱۴]. پرهام مهر و ضیاجلدی در سال ۱۳۹۵ بررسی و تحلیل سپردن اسناد تجاری در قراردادها را مطالعه کردند. نتایج نشان داد اسناد تجاری به معنای عام اسنادی هستند که معرف طلب یا مالی می باشند و به نحوی از انجا در قلمرو تجارت مورد استفاده قرار می گیرند [۱۵].

مشکاتی و جدیدی در سال ۱۳۹۹ بررسی و تحلیل استقلال شرط ارجاع به داورى در قراردادهای تجاری را مطالعه کردن. نتایج نشان داد داورى یکی از مهم ترین روش های حل و فصل اختلافات بین المللی است. این روش آسان تر و سریع تر از دیگر روش های حل اختلاف می باشد. شرط داورى از قراردادی که متضمن آن است مستقل است [۱۶]. جلیل توکلی در سال ۱۳۹۸ تحلیل ژنوساید در حقوق بین الملل را بررسی کرد. نتایج نشان داد ژنوساید در رویه بین

المللی و هم در معاهدات بین المللی و اساسنامه های دادگاه بین المللی کیفری به عنوان یک جنایت شناخته شده است [۱۷]. جلالیان و حسن پور در سال ۱۴۰۱ ارتباط میان حقوق بین الملل اقتصادی و تحول در توسعه پایدار را بررسی کردند. نتایج نشان داد اندیشه توسعه پایدار سابقه چندانی در حقوق بین المللی ندارد. توسعه پایدار در فرایندهای توسعه و از طریق تعامل میان سه بعد توسعه اقتصادی، توسعه اجتماعی و توسعه زیست محیطی حقوق بین الملل توسعه را به سمت حقوق بین الملل توسعه پایدار رهنمون ساخته است [۱۸].

۲- پیشینه پژوهش

این مقاله به صورت توصیفی، تحلیلی بوده است. روش جمع آوری اطلاعات به شیوه کتابخانه ای _ مطالعاتی و بر اساس منابع در دسترس مانند مقالات می باشد. مطالب با استفاده از مقالات و پژوهش های موجود گرد آوری شده اند.

نمودار ۱ روند روش تحقیق. منبع: نگارندگان

۴- مواد و روش ها

هنگامی که شخصی به عنوان نماینده، فرضاً یک قرارداد برای اصیل خود منعقد می کند، نتیجه عمل او شکل گیری یک رابطه حقوقی است که برحسب شیوه کارش اثرات متفاوتی دارد؛ بدین ترتیب که اثر کار نماینده، ایجاد یک رابطه حقوقی است و اثرات خود این رابطه حقوقی بر حسب شیوه کار نماینده متفاوت است. تفاوت ها ناظر به متعهدین رابطه حقوقی است. متعهدین بر اساس اطلاع و عدم اطلاع شخص ثالث از رابطه نمایندگی و همچنین وجود نماینده و اصیل فرق می کنند. این وضعیت در نظام ها و سیستم های حقوقی یکسان نیست و ممکن است اختلافاتی داشته باشند. البته این اختلافات در برخی موارد به لسان حقوقی آن نظام های حقوقی می گردد که ممکن است تأثیر چندانی در ماهیت امر نداشته باشد، لیکن احتمال برداشت ها و تفاسیر مختلف می رود. در این مقاله تلاش شده است تا این مسأله در دو سند مهم بین المللی؛ اصول قراردادهای تجاری بین المللی که دست آورد بزرگ موسسه یکنواخت سازی حقوق خصوصی است و اصول حقوق قراردادهای اروپایی بررسی و تحلیل شود. نقاط اشتراک و افتراق، به همراه مزایا و معایب رویکرد آن اسناد بین المللی تشریح می شود تا فعالان عرصه اقتصادی جهت انتخاب

هریک از آن اسناد، بعنوان قانون حاکم و یا استاندارد قراردادی به نحو آگاهانه تری اقدام کنند.

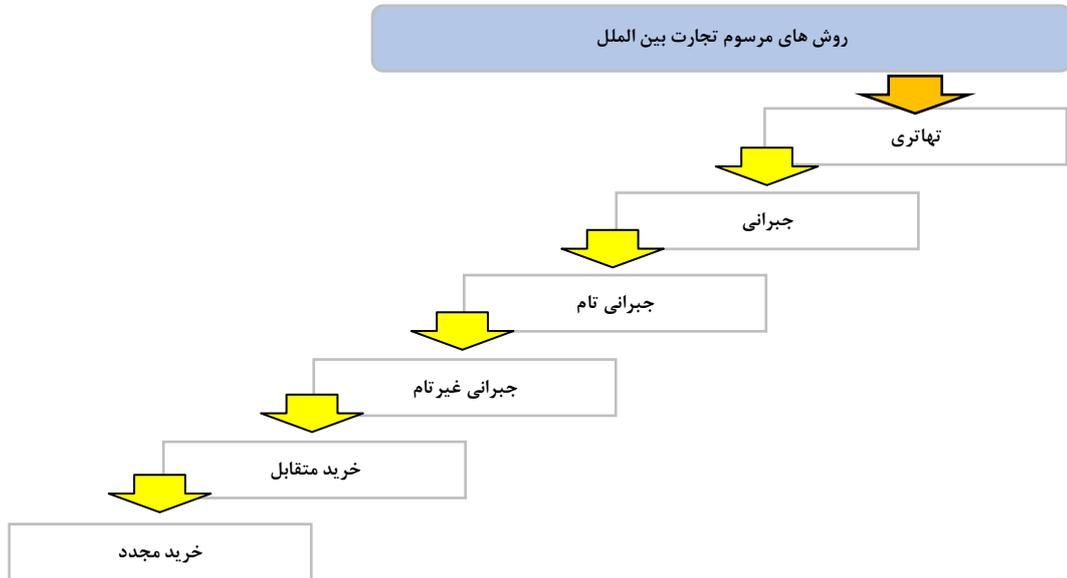
۵- ادبیات نظری

۵-۱- حقوق بین الملل حقوق بشر

حقوق بین الملل حقوق بشر در تقاطع بین الملل حداقل از سه جهت مرتبط است. اول، در سطح کلی، حق حاکمیتی برای بهره برداری از منابع طبیعی، مانند سوخت های فسیلی، با نیاز به احترام به حقوق بشر، از جمله حقوق مردمان بومی و جوامع محلی محدود می شود [۱۹]. دوم، تولید تجارت های بین المللی، که ممکن است به نوبه خود بر چندین حقوق بشر، از جمله حقوق زندگی، سلامت، آب و فاضلاب، غذا، مسکن و توسعه تأثیر بگذارد [۲۰]. سوم، سابقه طولانی مدت نقض حقوق بشر توسط برخی از شرکت های تولید کننده، و برخی از این شرکت ها نیز در تلاش برای جلوگیری از اقدامات اقلیمی اطلاعات نادرست و لابیگری کرده اند [۲۱]. حقوق بین الملل حقوق بشر راهنمایی های هنجاری در مورد وظایف دولت ها برای احترام، حمایت و اجرای حقوق بشر ارائه می کند [۲۲]. وظیفه/احترام به حقوق بشر مستلزم این تعهد منفی برای یک دولت است که از مداخله در حقوق بشر از طریق مشارکت مستقیم در

تغییرات آب و هوایی خودداری کند، وظیفه حمایت، و وظیفه ای مثبت برای یک دولت است تا از دخالت سایر بازیگران غیردولتی در حقوق بشر جلوگیری کند. این می تواند به عنوان وظیفه ای برای دولت برای تنظیم بازیگران خصوصی تعبیر شود [۲۳]. وظیفه/انجام دادن حقوق بشر به این معناست که یک دولت باید اقدام مثبتی انجام

دهد تا به همه اجازه دهد از حقوق انسانی خود بهره مند شوند. این به عنوان تعهدی برای ارائه کمک بین المللی و جلوگیری از دخالت بازیگران خصوصی در برخورداری از حقوق بشر در سایر کشورها تفسیر شده است [۲۴].

نمودار ۲ روش های مرسوم تجارت بین الملل. منبع: نگارندگان

انواع قراردادهای	
قراردادهای معتبر	قراردادهای معتبر قراردادهایی هستند که به واسطه برخورداری از کلی الزامات یک قرارداد یکی از طرفین را ملزم به انجام تعهدات قید شده در این نوع قراردادهای به واقع قرارداد محسوب نمی شود این قبیل نوشته ها هیچ تعهد قانونی برای طرفین به همراه نخواهد داشت
قراردادهای باطل	این قراردادهایی هستند که علی رغم برخورداری از تمامی الزامات قرارداد و مضر بودن بواسطه قید شدن در متن آن ها می تواند از سوی یکی از طرفین
قراردادهای با قابلیت ابطال	این نوع قرارداد علی رغم برخورداری از تمامی الزامات تنظیم و عقد قرارداد به واسطه موضوع غیر قانونی قابلیت اجرا و پیگیری ندارند
قراردادهای غیر قابل اجرا	

نمودار ۳ انواع قراردادهای. منبع: نگارندگان

طرفهای درگیر در یک معامله از کشورهای مختلف وارد قرارداد تجاری شوند، تحت قوانین بین المللی قرارداد قرار می گیرند؛ مگر این-که طرفین توافق کنند که تحت قانون یکی از کشورها باشند. انواع قراردادهای بین المللی در سه دسته کلی قرار می گیرند که به شرح زیر می باشند:

- قرارداد بین المللی فروش
- قرارداد بین المللی خدمات

۵-۲- کاربرد قراردادهای بین المللی تجاری

معاملات انجام شده تحت قراردادهای تجاری بین المللی به ویژه قراردادهای مربوط به فروش کالاها، به عنوان پایه ای از حقوق تجارت بین المللی شکل گرفته اند. معاملات تجاری بین المللی در قالب یک قرارداد بین المللی که شامل اهداف و تعهدات هر یک از طرفین درگیر با شرایط مندرج در معامله است، شرح داده می شود. هنگامی که

• قرارداد بین‌المللی فروش و خدمات

قرارداد بین‌المللی فروش و خدمات ترکیبی از قراردادهای فروش و خدمات هستند، مانند قراردادهای صنعتی و ساخت علاوه بر این دسته‌بندی کلی، انواع قراردادهای بازرگانی بین‌المللی هم وجود دارند که هر یک ماهیت و کارکرد خاص خود را دارند که در ادامه مطلب، به این دسته از قراردادهای رایج در بازار بین‌المللی اشاره می‌کنیم.

۵-۳- اصول مذاکره در انواع قراردادهای بین‌المللی

مهارت برقراری ارتباط کارآمد از مهارت‌های لازم برای هر فرد که مسئولیت مذاکره در قراردادهای بین‌المللی را دارد، بشمار می‌رود. زیرا موفقیت یک مذاکره‌کننده بیش از هر چیز به توانایی او در برقراری ارتباط موثر با دیگران بستگی دارد. فرآیند مذاکره در قراردادهای بین‌المللی همواره تحت تاثیر انواع پارامترهای مختلفی از جمله محیط پیرامون می‌باشد؛ لذا نمی‌توان در مذاکرات، اصول خاص و چارچوب‌های یکسانی را استفاده نمود. به عبارتی دیگر هر جلسه مذاکره شرایط خاص خود را داراست. بنابراین باید طرفین در مذاکرات خود، این عوامل را شناسایی کنند و استراتژی‌ها و روش‌های مناسب را جهت رسیدن به خواسته‌های خود انتخاب نمایند تا فضای مطلوب را مهیا ساخته و نهایتاً به اهداف خود دست یابند.

۵-۴- ارتباط حقوق کسب و کار بین‌الملل با حقوق تجارت بین‌الملل

حقوق کسب‌وکار بین‌الملل، یکی از عبارت‌هایی است که به صورت گسترده در تجارت‌های فرامرزی استفاده می‌شود. این عبارت به معنای حقوق بازرگانی بین‌المللی یا حقوق تجارت بین‌الملل به کار می‌رود. اما بین آن و حقوق تجارت بین‌الملل تفاوت‌هایی از جهت گستردگی مباحث تحت پوشش و همچنین نگرش به مباحث، وجود دارد. مواردی که حقوق کسب و کار بین‌الملل پوشش می‌دهد در مقایسه با حقوق بازرگانی بین‌الملل گسترده‌تر است. در حقوق کسب و کار بین‌الملل علاوه بر مباحث حقوق بازرگانی مباحث دیگری نیز مطرح می‌شود. بنابراین حقوق کسب و کار بین‌الملل شامل مباحث مربوط به حقوق بازرگانی، حقوق شرکت‌ها، حقوق کسب و کار، حقوق رقابت، حقوق ورشکستگی، حقوق مالیاتی، حقوق قراردادهای، وصول مطالبات، ضمانت نامه‌ها، حسابرسی، داور و به طور خلاصه هر گونه مقرراتی است که ناظر به فعالیت‌های اقتصادی و تجاری می‌باشد. به این دلیل که حقوق کسب و کار بین‌الملل، یک فرایند پیچیده و فرسایشی است و نیازمند تشخیص و هماهنگی بین عوامل مختلف است، حقوق کسب و کار بین‌المللی به وجود آمده تا ناظر بر این فرایند پیچیده باشد.

۵-۵- محاسن و معایب تقطیع قانون حاکم در قراردادهای تجاری بین‌المللی

نگرش‌های مختلفی که در مورد تئوری تقطیع وجود دارد سبب شد که عده ای آن را مقبول دانسته، گروهی دیگر اعمال این تئوری را نپذیرند. برای ارزیابی دقیق موضوع، شایسته‌ات که محاسن و معایب

این نظریه مورد مطالعه قرار گیرد. از مزایای اعمال قاعده مند این نظریه نزدیکی نتیجه دعوا یا قرارداد حقوقی به خواست و هدف طرفین است که این خود به افزایش میزان معاملات اقتصادی و سرمایه‌گذاری‌های خارجی می‌انجامد [۲۵]. افزون بر این در مسایل پیچیده بین‌المللی و به خصوص در حل مسایل مربوط به تعارض قوانین اعمال این نظریه می‌تواند بسیار کارساز باشد. قراردادهای تجاری بین‌المللی تعیین‌کننده روابط بین طرفین این نوع معاملات بین‌المللی بوده، حقوق و تعهدات آنها را مشخص می‌تازد. این قراردادهای انواع و اهداف بسیار متنوعی دارند و در قالب‌های گوناگونی منعقد می‌شوند. با وجود این، به دلایل شرایط خاص خود، مبتنی بر اصولی هستند که برتری آن از جهت امکان سنجی اعمال قاعده تقطیع بر این نوع از معاملات ضروری به نظر می‌رسند.

۵-۶- حقوق عرفی بازرگانی و داور تجاری بین‌المللی

در حوزه داور تجاری بین‌المللی، اختلافات معمولاً با استناد به موازین غیر ملی (چه در کنار موازین ملی یا به صورت مستقل) حل‌وفصل می‌گردند. داوران تجاری بین‌المللی اکثراً ملتزم به قوانین ملی نیستند و صلاحیت آن‌ها نیز اغلب تابع اراده طرفین قرارداد است که صرف‌نظر از قانون داخلی آن‌ها تعیین می‌شود. در رویه داور تجاری بین‌المللی آرای بسیاری وجود دارد که به عرف و رسوم تجاری استناد شده است و همچنین در اسناد تجاری نیز به نقش عرف تجاری در حل‌وفصل اختلافات اشاره شده است. به‌عنوان مثال ماده ۱۷ مقررات داور اتاق بازرگانی، ماده ۳۳ قواعد داور تجاری بین‌المللی آنسیترال، ماده ۲۸ قواعد نمونه در داور آنسیترال، ماده ۷ قواعد داور اروپایی مصوب ۱۹۶۱، اشاره داشته‌اند: «طرفین آزاد هستند قوانینی را که داوران باید در ماهیت دعوی اجرا کنند، تعیین نمایند. در صورتی که طرفین، قانون حاکم را تعیین نکرده باشند، داوران با تمسک به قواعد حل تعارض قوانین، قانونی را که در این خصوص مناسب تشخیص می‌دهند، تعیین خواهند کرد. در هر دو مورد داوران مندرجات قرارداد و عرف‌های بازرگانی را در نظر خواهند گرفت.» به عقیده موافقان حقوق عرفی بازرگانی، این مواد مصادیقی از شناسایی این مجموعه مقررات به‌عنوان نظام حقوقی مناسب برای قراردادهای تجاری بین‌المللی است.

شایان ذکر است علیرغم مخالفت‌ها، استناد به حقوق عرفی بازرگانی در برخی آرای داور مورد پذیرش قرار گرفته است، توضیح اینکه پذیرش حقوق عرفی بازرگانی بر منافع اشخاصی که حل و فصل اختلافات خود را از طریق داور بر مبنای حقوق عرفی بازرگانی قرار می‌دهند اثر می‌گذارد، طرفین با درج حقوق عرفی بازرگانی در قرارداد به‌عنوان قانون حاکم، خود را در معرض اعمال اختیار گسترده داوران و نتایج غیر منتظره تصمیم آن‌ها قرار می‌دهند. توماس کاربونایه در رابطه با استناد به عرف بازرگانی در داور معتقد است که استناد به حقوق عرفی بازرگانی، یگانگی و لزوم برابری رویه‌ها در داور را به چالش می‌کشاند و از این دیدگاه مورد انتقاد است؛ اما باید ادعای داشت که گستردگی پذیرش حقوق عرفی بازرگانی، در دعاوی رسیدگی شده در دیوان‌های داور به‌گونه‌ای بوده که انتقادات مذکور

نتوانسته هیچ تغییری در موضع دیوان‌های داوری در اجرای عرف مذکور در رسیدگی‌ها ایجاد نماید.

در رابطه با مبنای اعمال حقوق عرفی تجاری در داوری‌های تجاری بین‌الملل نیز برخی معتقدند یکی از انتقادهای مهمی که از قانون عرف بازرگانی می‌شود این است که قانون‌گذاری حق دولت است و اشخاص خصوصی فاقد قدرت و پذیرش سیاسی لازم برای اتخاذ مقرراتی هستند که هم‌سنگ قانون تلقی شود. لذا اینکه لازم است در استناد به مقررات عرف تجاری از سوی داوران مبنای قانونی استفاده از عرف تجاری نیز ذکر شود یا خیر تبدیل به موضوع مناقشه آمیزی در خصوص داوری تجاری بین‌الملل شده است، در رویه برخی از داوری‌های مشاهده می‌شود که در استناد به قانون عرفی بازرگانی به ماده ۱۸۷ قانون حقوق بین‌الملل خصوصی فدرال سوئیس استناد نموده‌اند که مقرر داشته: «دیوان داوری باید در خصوص پرونده با توجه به قواعد منتخب طرفین و یا در فقدان این قانون با توجه به قانونی که بیشترین ارتباط موضوعی با مسئله را دارد تصمیم‌گیری نماید. طرفین دعوا می‌توانند اختیار دیوان داوری را در استفاده از اصل صلاح و صوابدید برقرار نمایند» این آرا با توجه به نظریه‌ای که پذیرش حقوق عرفی بازرگانی را بر مبنای یک قانون رسمی امکان‌پذیر می‌داند صادر شده‌اند [۲۶].

ممکن است حقوق عرفی بازرگانی به‌عنوان قواعد تکمیلی در کنار قانون یک کشور خاص نیز بکار گرفته شوند [۲۷] در رأی ۹۸۷۵ اتاق بازرگانی بین‌المللی [۲۸] میان طرفین ژاپنی و فرانسوی، دیوان داوری اگرچه قانون محل اجرا یعنی قانون ژاپن را به‌عنوان قانون حاکم بر حل و فصل اختلافات مورد شناسایی قرارداد، اما امکان استناد به قواعد عرفی بازرگانی بین‌المللی را نیز در کنار قانون حاکم مورد تصریح قرار داده است، در این زمینه می‌توان این‌طور استدلال نمود که گستره قواعد عرفی تجاری به‌عنوان زمینه تکمیلی قانون حاکم بکار گرفته شده است بنابراین در خصوص گستره اعمال قانون عرفی بازرگانی در دعوی داوری تجاری باید اذعان داشت که این قواعد باید به شکلی کلی و در کنار عرف بین‌المللی و عرف بازرگانی مورد استفاده قرار گیرند، ضمن اینکه حتی در صورت وجود و احراز قانون حاکم با توجه به رأی شماره ۹۸۷۵ اتاق بازرگانی بین‌المللی، قوانین عرفی بازرگانی می‌توانند به‌عنوان قانون مکمل در کنار قانون حاکم برای حل اختلاف بکار گرفته شوند.

نهایتاً در خصوص تفاوت مفهومی عرف بازرگانی و حقوق عرفی بازرگانی [۲۹] باید توجه داشت که عرف بازرگانی عرفی است عام و مشروع و معقول در سطح بین‌الملل که در معاملات معین، طرفین یا از آن آگاهند و یا به‌اندازه‌ای محکم و استوار استقرار یافته که به‌طور فراگیر و یکنواخت مورد عمل قرار می‌گیرد و حتی اگر در قرارداد ذکر نشده باشد، بدون ذکر هم به‌منزله تصریح در قرارداد است، اما همان‌طور که در خصوص گستره اعمال حقوق عرفی بازرگانی گفتیم، رویه دیوان‌های داوری فقط آن دسته از قواعد حقوق عرفی که با عرف بازرگانی و بین‌المللی تطابق داشته باشند یا قواعدی که بیانگر عرف باشند را در حل و فصل اختلافات، قابل اجرا می‌دانند.

۵-۷- حقوق عرفی بازرگانی به‌عنوان قانون مناسب حاکم بر قرارداد

این موضوع که بین عرف تجاری و داوری بین‌المللی ارتباط مستقیمی وجود دارد حقیقتی غیرقابل انکار است. بسیاری از معاهدات و مقرراتی که پیرامون داوری بین‌الملل از سال ۱۹۵۰ به بعد تصویب شده‌اند، به این نکته اشاره دارند که داوران باید مقررات و اصول تجارت بین‌الملل را در نظر بگیرند حتی اگر در قرارداد طرفین بدان اشاره نشده باشد. چنین مؤلفه‌ای در واقع با ماهیت اصلی حقوق تجارت بین‌الملل هم‌خوانی دارد و هدف از تأسیس آن، رفع خلأهای حقوقی موجود در حل‌وفصل اختلافات تجاری بین‌المللی است. امروزه اغلب قراردادهای تجاری بین‌المللی حاوی شروطی در خصوص نحوه داوری هستند که صریحاً یا ضمناً به عرف تجاری فراملی اشاره کرده‌اند و آن را به‌عنوان قانون مناسب برشمرده‌اند. شناسایی و پذیرش قوانین عرفی بازرگانی در وهله اول می‌تواند مبتنی بر انتخاب این قوانین توسط طرفین به‌عنوان قانون مناسب باشد. طرفین ممکن است به برخی مقررات معاهدات داوری که صراحتاً به عرف تجاری اشاره داشته است تمسک نمایند [۵۵].

باید خاطر نشان کرد که وقتی طرفین به‌واسطه‌ی اراده‌ی خود، عرف تجاری بازرگانی را به‌عنوان قانون مناسب، انتخاب می‌کنند آن عرف تجاری باید از جمله قوانینی باشد که در حوزه‌ی داوری، قابل اعمال است؛ بنابراین داوران باید با تلاشی خلاقانه اصول و قواعد حقوق عرفی بازرگانی که در اختلافات مطروحه قابل اعمال است را بیابند. لذا در این رابطه ایراد شده که با وجود آنکه داوری اصولاً دارای روندی انعطاف‌پذیر بوده و چنین انعطافی لازمه حل‌وفصل اختلافات تجاری بین‌المللی است، اما ابهام و عدم قطعیت حقوق عرفی بازرگانی نیز مسئله‌ای غیرقابل انکار است، نکته‌ی حائز اهمیت آن است که اعمال این موازین با توجه به‌حق انتخاب قانون مناسب از سوی طرفین مشروع است و از این حیث ایرادی ندارد [۵۶]. به‌عنوان مثال در ماده هفت کنوانسیون اروپایی در خصوص داوری تجاری بین‌المللی چنین آمده است «طرفین آزاد خواهند بود قانونی را که در وقت اختلاف توسط داوران قابل اعمال است، تعیین نمایند».

۵-۸- چهار پیامد داده‌های محدود در عصر بحران تجارت بین‌المللی توسط دولت‌ها

در سال‌های اخیر، تحقیقاتی که به تغییرات در برخورد دولت‌ها با تجارت بین‌الملل توجه می‌کنند، به نظر می‌رسد که به جای قاعده، استثنا باشد. این مشاهدات دفاع می‌شود و سپس اولین پیامد نامطلوب برای تحقیقات تجاری بین‌المللی مورد بحث قرار می‌گیرد. استدلال زیر از نمونه‌های خاص تحقیقات تجاری بین‌المللی به گرایش‌های عمومی می‌آید.

کوبرین (۲۰۱۷) با انگیزه رأی بریتانیا به خروج از اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۶ و پیامدهای بالقوه سیاست‌های اول آمریکا رئیس‌جمهور ترامپ، به طور مفیدی درباره واکنش منفی علیه جهانی‌سازی در برخی کشورها و همچنین پتانسیل حمایت‌گرایی در آینده بحث کرد و شش تصمیم‌مدیریتی را شناسایی کرد. که ممکن است دخیل باشد. قابل توجه است که هیچ مدرکی مبنی بر توسل به تبعیض و

8 (1) , 2023

دوره ۸، شماره ۱

تابستان ۱۴۰۲

دوفصلنامه پژوهشی

آزادسازی توسط دولت ها از زمان شروع GFC ارائه نشده است، با اشاره به اینکه «داده‌های [تجارت و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی] ممکن است بیش از یک واکنش کوتاه‌مدت به رکود سال ۲۰۰۸ و به دنبال آن یک مرحله بالغ یا وضعیت پایدار جهانی شدن را منعکس کند. کوبرین از GFC به واکنش‌های پوپولیستی در سال‌های اخیر ادامه می‌دهد، گویی ارتباط کمی با MNEها در این بین اتفاق افتاده است [۳۰].

بودیوین (۲۰۱۶) در بررسی اجمالی خود از وضعیت تحقیقات بین‌المللی تجارت و روابط دولتی، سه مرحله مهم پس از جنگ را شناسایی می‌کند که آخرین آن در سال ۲۰۰۱ آغاز شد (که او آن را "رقابت" می‌نامد) و بین سال‌های قبل و بعد از بحران مالی جهانی

تمایز قائل نمی‌شود و یک پاراگراف را که شامل تعمیم گسترده‌ای در مورد حمایت‌گرایی است که توسط هیچ مدرکی پشتیبانی نمی‌شود، به دومی اختصاص می‌دهد. یکی از محققین تجارت بین‌الملل که از زمان شروع بحران مالی جهانی که احتمالاً بر تجارت بین‌الملل تأثیر می‌گذارد، بارها و بارها آماری را در مورد توسل به حمایت‌گرایی و سایر تغییرات سیاستی ارائه کرده و مورد بحث قرار داده است، پانکاج قهماوات، عمدتاً در نوشته‌هایی با استیون آلتمن (آلتمن و غماوات، ۲۰۱۲، ۲۰۱۳، ۲۰۱۶ و غماوات، ۲۰۱۱) آمار ارائه شده در این چهار تجزیه و تحلیل شامل مواردی از هشدار تجارت جهانی، است [۳۱].

۶- یافته‌ها و پیشنهادات

قدرت مکانیزم	توضیح	زیر مجموعه‌ها	سازوکار
از طریق شرکت های مستقر			
• بسیار قدرتمند، اما دستیابی به آن چالش برانگیز است - Piggy backing به شرکت‌ها اجازه می‌دهد محصولات را در مقیاس کامل آزمایش کنند و مشارکت سرمایه‌گذاری‌های خصوصی و منابع مورد نیاز برای آزمایش و توسعه محصولات را فراهم می‌کند. هنگامی که درگیر است، این مکانیزم بسیار سریع کار می‌کند.	• دسترسی جغرافیایی به مجموعه‌ای از بازیگران محلی و جاقفاده با مشروعیت و منابع برای جهانی شدن و مایل به پذیرش ریسک یک شرکت جدید • شرکت‌های تاسیس شده با شرکت‌های جوان تر برای توسعه محصول و ارتقای سطح آمادگی فناوری کار می‌کنند	• پشت‌خوک • ادغام و تملک	• شراکت
• از نظر برقراری تماس مفید است، اما در تسهیل آزمایش در مقیاس کامل محدود است. بودجه در دسترس است، اما با پیشرفت محصول در نردبان سطح آمادگی فناوری ضعیف‌تر می‌شود. بسیار در دسترس	• سازمان‌های شبکه در کنفرانس‌ها یا همایش‌های بزرگ به شرکت‌ها کمک می‌کنند • سازمان‌های شبکه B2B شرکت‌های جوان و مستقر را در یک فضای محلی به هم متصل می‌کنند و به ایجاد مشروعیت کمک می‌کنند • سازمان‌های تحقیق و توسعه از توسعه محصول، همکاری و انتشار دانش حمایت مالی می‌کنند	• شبکه‌سازی • کسب و کار به کسب و کار • تحقیق و توسعه • تسهیل دسترسی به سایت‌های تظاهرات	• سازمان‌های شبکه محلی
• از نظر داشتن کنسرسيوم بزرگی از ELEها و شرکت‌های تاسیس شده در نزدیکی، که می‌تواند به تسهیل مشارکت‌های خصوصی یا خصوصی کمک کند، اما نقش مهمی کمتری نسبت به مکانیزم‌های دیگر دارد.	• دسترسی به طیف گسترده‌ای از شرکت‌ها در یک فضای جغرافیایی کوچک، دسترسی به جلسات را تسهیل می‌کند • به همین زبان صحبت کردن	• زبان • فرهنگ • جغرافیا	• بافت محلی
دسترسی مستقیم به بازارهای بین‌المللی			
• تا حدودی برای شبکه‌سازی مفید است، زیرا به استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های جوان کمک می‌کند تا با سرمایه‌گذاران و شرکای بالقوه ارتباط برقرار کنند. • شبکه‌های بین‌المللی و سازمان‌های RD&D در صورت در دسترس بودن و به شرطی که برای همکاری خارجی باز باشند می‌توانند بسیار مفید باشند.	• کنسرسيومی از شرکت‌های جوان و مستقر را در یک زمینه بین‌المللی گرد هم می‌آورد • مشابه یک سازمان شبکه محلی، اما در مقیاس بزرگتر	• سازمان‌های شبکه داخلی • سازمان‌های شبکه بین‌المللی در مقیاس بزرگ و باز	• شبکه‌های محلی و بین‌المللی و سازمان‌های تحقیقاتی
• بسیار مفید. افرادی که می‌توانند از تجربه کاری قبلی تماس بگیرند، سطوح بالاتری از اعتماد و شبکه بزرگتری برای اهرم ایجاد می‌کنند.	• آوردن مخاطبین/شبکه ایجاد شده از موقعیت‌های قبلی در شرکت‌های دیگر • ایجاد یک شبکه غیررسمی با تماس با همه کسانی که ممکن است علاقه مند باشند	• سابقه کار قبلی • تماس سرد	• شبکه‌های غیررسمی
از طریق تشکیل بازار محلی			
همه سایت‌های نمایشی در صورت موجود بودن بسیار ارزشمند هستند: سایت نمایش عمومی:	• سایت‌های نمایش عمومی توسط دولت ایجاد و پشتیبانی می‌شوند و برای تسهیل مستقیم (از عمومی خصوصی	• عمومی • خصوصی	• مناطق تظاهرات

قدرت مکانیزم	توضیح	زیر مجموعه ها	سازوکار
<p>• پتانسیل بسیار بالا، اما در هلند ضعیف اجرا شده است</p> <p>سایت دمو خصوصی:</p> <p>• بسیار مفید است، اما نیاز به تامین مالی خصوصی در شرایط فراساحلی دارد. دولت هلند از نظر بوروکراتیک، اما نه از نظر مالی، حمایت می کند.</p> <p>نیمه دولتی/ خصوصی</p> <p>• بسیار مفید، اما در خشکی. علاوه بر این، فقط فضا فراهم شده است، نه امور مالی.</p>	<p>لحاظ مالی و مکانی آزمایش های کامل محصولات طراحی شده اند.</p> <p>• سایت های خصوصی توسط کنسرسیوم های خصوصی جستجو می شوند و نیاز به تامین مالی خصوصی دارند</p> <p>• نیمه دولتی/ خصوصی: سایت به صورت رایگان یا بسیار ارزان یا با مجوز دولت ارائه شده است، اما محدودیت های حمایت مالی</p>	<p>• نیمه عمومی / نیمه خصوصی</p>	
<p>• سودمند، به ویژه در کمک به دسترسی و تامین مالی سایت های نمایشی و یافتن شرکای بالقوه پروژه. اما بسیاری از شرایط و پیچیدگی ها از جمله الزامات تامین مالی متقابل و بوروکراسی باقی مانده است</p>	<p>• سازمان ها از RD&D حمایت مالی می کنند، شرکت ها را به شرکت های دیگر متصل می کنند و به یافتن و تامین مالی سایت های نمایش کمک می کنند</p>	<p>سازمان های شبکه RD&D</p>	

۷- نتایج

حقوق تجارت بین الملل مجموعه ای است از اصول، قواعد و مقررات حاکم بر روابط تجاری و بازرگانی اشخاص و شرکت های بازرگانی در عرصه بین المللی که از قوانین و کنوانسیون های بین المللی، عرف تجاری بین المللی، رویه های تجاری و امثال هم تشکیل می شود. قاعده گذاری ها در حقوق تجارت بین الملل همواره به دنبال این است تا نقش مداخله گرایانه و سلطه جویانه دولت ها را بر روابط بازرگانی اشخاص محدود سازد و آن را در چهارچوب مشخصی تعریف کند چرا که هر نوع مداخله دولت ها میتواند مانع جدی برای ثبات در روابط بازرگانی باشد. دولت ها همواره تمایل دارند تا با مقررات ارشادی که بر تجارت تحمیل می کنند ابتکار عمل و آزادی را در این حوزه ها از آن خود سازند. مثلا دولت ها با درک متفاوتی که از فعالیت های تولیدی دارند میتوانند به بهانه حمایت از تولید و صنایع داخلی، دامنه و شیوه سرمایه گذاری خارجی را محدود سازند و دولتی دیگر میتوانند با درک مزیت نسبی شرایط مساعدی را در جهت حمایت از سرمایه گذاری خارجی تعریف نمایند. نتایج نشان داد مهم ترین هدف حقوق تجارت بین الملل نظم دهی و منسجم کردن روابط بازرگانی در سطح فراملی است تا تجار و بازرگانان و شرکت های بازرگانی بتوانند با پیش بینی ریسک های تجاری و در نظر گرفتن قواعد حاکم بر فعالیت خود به رونق تجارت و کسب و کار بین المللی کمک کنند.

۸- تعارض منافع

نویسندگان هیچ گونه تضاد منافی ندارند.

۹- سهم نویسندگان

نویسندگان به صورت مساوی در نگارش مقاله نقش داشته اند.

۱۰- حمایت مالی

این تحقیق از هیچگونه حمایت مالی ای برخوردار نبوده است.

۱۱- مراجع

- [1] Verbeke, A. C. (2018). The future of international business research on corporate globalization that never was. *Journal of International Business Studies*, 49(9), 1101-1112.
- [2] Livesey, F. (2018). Unpacking the possibilities of deglobalisation. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 11 (1), 177-187.
- [3] Witt, M.A. (2019). De-globalization: Theories, predictions, and opportunities for international Business research. *Journal of International Business Studies*, 50(7). Return to ref 2019 in article, 1053-1077.
- [۴] جلالی. (1390). کارکرد حقوق بین الملل در فرآیند جهانی شدن حقوق.
- [۵] اکبری. (1400). مفهوم حقوق داخلی و قوانین بین المللی.
- [۶] قدیر. (1400). دوری بر مهم ترین نقش ها و رهاوردهای حقوق بین الملل کیفری در نظم حقوقی بین المللی.
- [۷] قلاوند. (1400). حقوق حاکم در داوری های تجاری بین المللی.
- [۸] زاده. ۱. (1400). جاسوسی در حقوق بین الملل و مسئولیت بین المللی دولت در قبال آن.
- [۹] کریمی. (1400). مسئولیت بین المللی دولت ها در قبال نقض حقوق بشر، علی اکبر سیاپوش، تحلیلی ساختاری از نقش دادگاه های بین المللی در توسعه ی حقوق بین الملل.
- [۱۰] اسمعیلی. (1400). مسئولیت مدیران شرکت های تجاری با مسئولیت محدود در پرتو حقوق تجارت.
- [۱۱] محمدی. (1393). بررسی حقوقی حل اختلاف در قراردادهای داخلی و بین المللی.
- [۱۲] کبیرآبادی. (1397). حقوق بین الملل و الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی بررسی موردی قراردادهای بین المللی.
- [۱۳] سهرابی. (1400). نظریه رژیم های بین المللی در ارتباط با حقوق بین الملل و روابط بین الملل.
- [۱۴] مرادی. (1401). تحلیل امکان جبران خسارت در قراردادهای تجاری بین المللی (مطالعه موردی ایران و فرانسه).
- [۱۵] برهام. (1395). بررسی و تحلیل سپردن اسناد تجاری در قراردادها.
- [۱۶] مشکاتی. (1399). بررسی و تحلیل استقلال شرط ارجاع به داوری در قراردادهای تجاری.
- [۱۷] توکلی. (1398). بررسی تحلیل ژنوساید در حقوق بین الملل.
- [۱۸] جلالیان. (1401). بررسی ارتباط میان حقوق بین الملل اقتصادی و تحول در توسعه پایدار.
- [19] F. Francioni, .. (2016). Natural resources and human rights. E. Morgera, K. Kulovesi (Eds.), *Research Handbook on International Law and Natural Resources*, Edward Elgar, Cheltenham, UK, 10.4337/9781783478330.00014, 66-85.
- [20] J.H. Knox, .. (2016). Report of the Special Rapporteur on the Issue of Human Rights Obligations Relating to the Enjoyment of a Safe, Clean, Healthy and Sustainable Environment. A/HRC/31/52.
- [21] A. Savaresi, M. M. (2020). Human Rights Abuses by Fossil Fuel Companies. <https://350.org/climate-defenders/>.
- [22] D.R. Boyd, .. (2019). Safe Climate: A Report of the Special Rapporteur on Human Rights and the Environment. A/74/161.
- [23] J.H. Knox, .. (2009). Climate change and human rights law. *Va. J. Int. Law*, 50 (1), 163-218.

8 (1) , 2023

دوره ۸، شماره ۱

تابستان ۱۴۰۲

دوفصلنامه پژوهشی

- [24] HRC, .. (2009). Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the Relationship between Climate Change and Human Rights. A/HRC/10/61.
[25] کریمی (1396). اعمال نظریه تعدد قوانین دیساز در انتخاب قانون حکم. فصلنامه مطالعات حقوق خصوصی. دوره ۴۷. شماره ۱.
- [26] Frick, J. (2001). Arbitration in Complex International Contracts. Hague, Kluwer Law International publishers., 125.
- [27] Joachim Bonell, M. (2006). The New Edition of the Principles of International Commercial Contracts adopted by the International Institute for the Unification of Private Law. Unif. Law. Rev. n5.
- [28] ICC, .. (2016). ICC International Court of Arbitration 9875. <http://www.unilex.info/case.cfm?id=675>.
- [29] Trade Usages, .. (2014). Schäfer, Erik, Verbist, Herman, Imhoos, Christophe, ICC Arbitration in Practice, . (Hague, Kluwer Law International, 2005), p86, or: Mattli, Walter, Dietz, Thomas, International Arbitration and Global Governance: Contending Theories and Evidence, (Oxford, Oxford University Press), 115.
- [30] Kobrin, S. (2017). Bricks and mortar in a borderless world: Globalization, the backlash, and the multinational enterprise. Global Strategy Journal, 7(2), 159-171.
- [31] Boddewyn, J. (2016). International business-government relations research 1945-2015: Concepts, typologies, theories and methodologies. Journal of World Business 51(1), 10-22.

8 (1) , 2023

دوره ۸، شماره ۱

تابستان ۱۴۰۲

دوفصلنامه پژوهشی

پژوهشی حقوق بین الملل و تحلیل قراردادهای تجاری بین المللی

COPYRIGHTS

©2023 by the authors. Published by **Journal of Engineering & Construction Management (JECM)**. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)